

6. AUGUST

NR. 41

Ungtyreproduktionens økonomi og optimal afgangsvægt under forskellige forudsætninger.

H. Refsgaard Andersen og Vagn Østergaard
Afdelingen for forsøg med kvæg

Variation i såvel afregningspriser som omkostninger i ungtyreproduktionen afføder i den enkelte bedrift følgende spørgsmål: Hvilken arbejdsfortjeneste kan opnås, og hvilken afgangsvægt er den mest fordelagtige.

Målet med denne og følgende meddelelse er derfor – i kort form – at give en belysning af dels, hvorledes forskellige prisændringer påvirker økonomien, og dels hvilken afgangsvægt, der giver det økonomisk bedste resultat under givne forudsætninger.

Indledning

Tilrettelæggelse af den mest økonomiske produktion kræver såvel en langsigtet som kortsigtet planlægning. På lang sigt, hvor staldkapaciteten kan udnyttes fuldt ud uanset afgangsvægt, søges det produktionssystem og den afgangsvægt, der giver *størst mulig arbejdsfortjeneste pr. dag* i hele fedningsperioden (jvf. denne meddelelse). Kan stald- og arbejdskapaciteten derimod ikke udnyttes fuldt ud på grund af manglende dyr, tilstræbes *størst mulig arbejdsfortjeneste pr. dyr*.

Da priserne og andre forudsætninger kan ændres i løbet af fedningsperioden, kræves tillige en planlægning på kort sigt, hvor en såkaldt margi-

nalbetragtning anvendes. Herved forstås en beregning af økonomien for en yderligere vægtforøgelse under de aktuelt foreliggende produktions- og afsætningsvilkår. Denne problemstilling behandles i følgende meddelelse (nr. 42).

Forudsætninger for økonomiberegningerne

Som udgangspunkt for beregningerne, der vil gælde for RDM, SDM og DRK, angiver *tabel 1* det totale foderforbrug fra kalvens fødsel til forskellig afgangsvægt. Foderenhedsbehovet ved de angivne tilvækster stammer fra forsøg med forskellig slagtevægt og foderstyrke, hvor kalve blev

fodret efter ædelyst (10. medd. okt. 1974), hovedsagelig med kraftfoder. Forholdet mellem sojaskrå og byg er valgt således, at proteinbehovet netop er dækket. Der forudsættes anvendt sødmælkserstatning indtil 7-8 ugers alderen, hvorefter der udelukkende gives kraftfoderblandinger bestående af byg og sojaskrå suppleret med mineral- og vitamintilskud. Desuden gives minimale stråfodermængder.

Daglig arbejdsfortjeneste

Af fig. 1 ses, at de gns. daglige omkostninger (spædkalv + foder + andre variable omkostninger + forrentning af investeret kapital + bygningsomkostninger) fra fødsel til slagtetidspunkt er lavest ved en afgangsvægt på ca. 325 kg. Indtægten pr. dag (salgspris:foderdage) øges indtil en vægt af knap 350 kg. Forskellen mellem indtægten og de nævnte omkostninger udgør arbejdsfortje-

Tabel 1. Foderforbrug og tilvækst fra fødsel til forskellig afgangsvægt.

	Vægt, kg						
	200	250	300	350	400	450	500
Sødmælkserstatning, f.e.	41	41	41	41	41	41	41
Sojaskrå, f.e.	87	104	119	128	138	138	138
Byg, f.e.	282	441	644	879	1137	1444	1795
Stråfoder, f.e.	27	35	43	59	76	94	113
Ialt f.e.	437	621	847	1107	1392	1717	2087
Foderdage	170	208	247	288	331	375	423
Gns. daglig tilvækst, g	924	995	1041	1066	1079	1085	1080

Økonomiske forudsætninger:

Sødmælkserstatning, kr. pr. kg	5,00
Sojaskrå, kr. pr. kg	1,15
Byg, kr. pr. kg	0,85
Stråfoder, kr. pr. kg	0,60
Vitaminblanding, kr. pr. kg	2,75
Mineralblanding, kr. pr. kg	1,70
Spædkalv (43 kg), kr. pr. stk.	600
Dyrlæge, strøelse m.v., kr. pr. dag	0,20
Forrentning af investering i spædkalv + halvdel af var. omkostninger, pct. pr. år	10
Bygningsomkostninger, kr. pr. dag	0,75
Afregningspris (uanset slagtevægt), kr. pr. kg lev. vægt	7,00

nesten, og denne er således under de givne forudsætninger højest ved en afgangsvægt mellem 300 og 350 kg. Det skal bemærkes, at der i eksemplet ikke er indregnet omkostninger p.g.a. udsatte dyr (kalvedødelighed m.v.) og evt. foderspild, hvorfor den anførte arbejdsfortjeneste er højere end den, der normalt opnås i praksis.

Faktorer, der påvirker arbejdsfortjenesten

a. Spædkalvprisen. Af fig. 1 ses, at spædkalvprisen udgør en væsentlig del af totalomkostningerne, især når dyrene slages små. Slagtes de f.eks. ved 200 kg, belaster spædkalvprisen således omkostningerne med 3,53 kr./dag (46 pct.) faldende til 1,42 kr./dag (19 pct.) ved en slagtevægt på 500 kg.

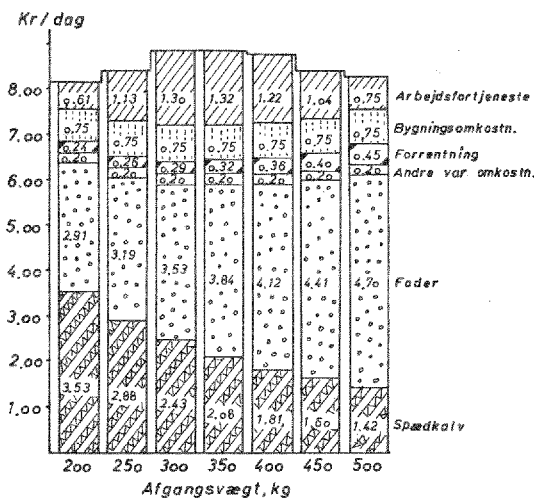

Fig. 1. Gns. omkostninger og indtægter pr. dag fra kalvens fødsel til forskellig afgangsvægt.

En ændring af spædkalvprisen påvirker derfor også arbejdsfortjenesten mest, når dyrene slagtes små. F.eks. vil et fald i spædkalvprisen fra 600 til 480 kr. (20 pct.) formindskede den daglige udgift med 71 øre pr. dag, når dyrene slagtes ved 200 kg mod kun 28 øre pr. dag, hvis de slagtes ved 500 kg, hvortil kommer et fald i forrentningen på 3 øre pr. dag uanset slagtevægt. Den økonomisk mest fordelagtige (optimale) afgangsvægt vil følgelig blive lavere, desto billigere spædkalven er.

b. Foderenhedsprisen. Selv om den gennemsnitlige foderenhedspris er højst til småkalvene, stiger foderudgifterne stærkt med stigende vægt. Dette skyldes, at foderenhedsforbruget pr. kg tilvækst stiger stærkt, når dyrene bliver tungere. Foderudgifterne belaster således omkostningerne med 38%, når dyrene slagtes ved 200 kg stigende til 63% ved en afgangsvægt af 500 kg.

Falder foderprisen f.eks. 20%, øges den daglige arbejdsfortjeneste 60 henholdsvis 102 øre ved 200 og 500 kg slagtevægt (besparelse i renteudgift iberegnet). Dette bevirker, at når foderprisen falder, øges den optimale afgangsvægt, mens det modsatte er tilfældet, når foderprisen stiger.

c. Afregningsprisen er den mest betydende faktor for det økonomiske resultat. Mens den enkelte kalveproducent normalt ingen indflydelse har på

markedsnoteringen, kan afregningsprisen øges ved at forbedre slagtekvaliteten. Således forbedres slagtekvaliteten med stigende tilvækst (se senere). Ligeledes forbedres klassificeringsresultatet normalt, når afgangsvægten øges, især i vægtintervallet 200–300 kg levende vægt.

Afregningsprisen pr. kg levende vægt vil sjældent være ens ved alle vægte som forudsat i eksemplet, og det bemærkes, at blot en mindre prisændring med stigende vægt kan være helt afgørende for den optimale afgangsvægt.

Adskillige slagterier afregner på grundlag af slagtet vægt, hvorfor en omregning af prisen pr. kg slagtet vægt til kg levende vægt kan være af interesse. Denne omregning afhænger af slagtekroppens vægt i forhold til levende vægten, der udtrykkes ved slagteprocenten. Det fremgår af tabel 2, at ved konstant afregningspris pr. kg slagtet vægt, stiger prisen pr. kg levende vægt med 13–17 øre, når slagteprocenten øges med 1 enhed. Da slagteprocenten normalt stiger med ca. 1 enhed for hver gang levendevægten øges 100 kg, vil de angivne slagteprocenter på 53, 54, 55 og 56 kunne repræsentere afgangsvægte på henholdsvis 200, 300, 400 og 500 kg. Er afregningsprisen således fastsat til 13,00 kr. pr. kg slagtet vægt, vil prisen pr. kg levende vægt øges fra 6,89 kr., når dyret vejer 200 kg til 7,28 kr. ved en vægt af 500 kg.

Tabel 2. Omregning af afregningspriser.

Afregningspris, kr. pr. kg slagtevægt	Afregningspris, kr. pr. kg levende vægt ved aktuelle slagteprocenter			
	53%	54%	55%	56%
13,00	6,89	7,02	7,15	7,28
15,00	7,95	8,10	8,25	8,40
17,00	9,01	9,18	9,35	9,52

d. Foderstyrken påvirker ikke blot tilvækststigheden, men også foderforbruget og slagtekvaliteten. På grundlag af resultaterne fra fodringsforsøg med forskellig slagtevægt og foderstyrke (jvf. 10. medd. okt. 1974) er i fig. 2 vist arbejdsfortjenesten pr. dag ved 3 foderniveauer, hvor A fodredes efter ædelyst (eksemplet i fig. 1), B med 85% og C med 70% af, hvad A kunne optage pr. dag. Det kan nævnes, at de maksimale gns. dagli-

Gns. arbejdsfortjeneste
pr dag, kr

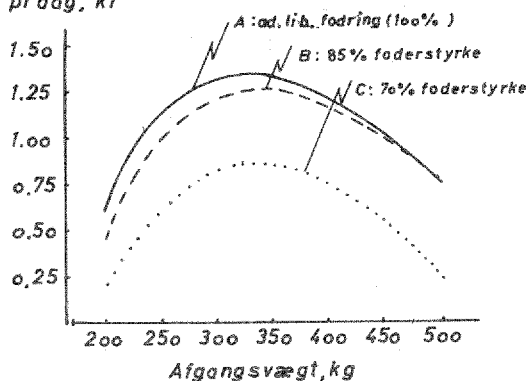

Fig. 2. Foderstyrkens betydning for arbejdsfortjenesten.

ge tilvækster, beregnet fra fødselstidspunktet, på fodringerne A, B og C var henholdsvis 1085-, 995- og 850 g. Grunden til at fodring B klarer sig relativt godt er, at moderat fodring giver det laveste foderforbrug, især ved de højeste vægte. Dette har næsten kunnet udligne de påløbne meromkost-

ninger som følge af en forlænget fedningsperiode. Disse resultater bør dog ikke foranledige til at fodre moderat, idet en nedsat foderenhedsoptagelse og dermed lavere tilvækst bevirker, at slagtekvantiteten forringes, og slagteudbyttet falder. Det kan forventes, at en gns. tilvækstnedgang på ca. 125 g/dag bevirker et fald i slagteprocenten på 1 enhed samt, at dyret bliver klassificeret et »plus« lavere (fra f.eks. B+ til B).

På grundlag af ovennævnte resultater må det konkluderes, at ved opfødning af tyrekalve af malkekvægracerne opnås det bedste økonomiske resultat, når der med en given foderkombination fodres så stærkt som muligt.

Foderenhedsoptagelsen nedsættes, desto mere grovfoder, specielt græsmarksafgrøder og andre træstofrige fodermidler, der anvendes i rationen. Derfor bør overvejelser om at anvende stigende mængder af disse grovfoderremner i foderrationen indeholde en vurdering af såvel foderremnernes pris som konsekvenserne af en nedsat foderenhedsoptagelse (foderstyrke).

Fortsættes i medd. nr. 42.